

MEZEI ANNA

Visegrád

A kommunikációs játék szerepe magyar és német gyerekek ismerkedési estjén

Mai oktatási gyakorlatunk egyik legkiélezettebb problémája az idegen nyelvek oktatása. A kérdéssel nem oktatáspolitikai szempontból kívánok foglalkozni, annak gyakorlatközelibb tapasztalatait szeretném közreadni. Az idegen nyelvek elsajátításának egyik legeredményesebb módszere a természetes nyelvi környezetben való nyelvgyakorlás.

Idegen nyelvről beszélek, bár iskolánkban nemzetiségi nyelvként oktatjuk a német nyelvet. A tanulóknak többségénél mégis idegen nyelv elsajátításáról van szó, mert az asszimiláció következtében a családok többségében nem beszélnek a nyelvet, a természetes nyelvi közeg otthoni biztosításáról tehát nem beszélhetünk. Német nyelvtanulást iskolánk két iskolával tart fenn kapcsolatot, így az élő nyelvgyakorlást e cserekapcsolatok révén tudjuk biztosítani.

A kapcsolattartás formái:

- levelezés,
- tanórák látogatása a német nyelvű iskolában cseretáborozás alkalmával,
- családok kapcsolata (a gyerekek családoknál vannak elhelyezve),
- tanév végén 1—1,5 hónapi tanulás a német iskolában.

Néhány együtt töltött program után már zökkenőmentes a kapcsolattartás, a kialakult barátságok a későbbiek során szinte automatikusan biztosítják a nyelvgyakorlását, tanulását, a kommunikációt.

Pedagógiai szempontból a legnehezebb feladat ennek a kapcsolatteremtésnek az indítása, az idegenkedés, a gátlás oldása, annak a lélektani, hangulati légkörnek a biztosítása, melyben már nem lépnek fel azok a görcsök, amik abból fakadnak, vajon a szóhasználat, a kiejtés, a nyelvtani szabályok használata helyes-e... stb. A drámajáték módszerei segíthetnek e kezdeti nehézségek leküzdésében.

Ennek egyik alkalmazását ismertetném iskolánk gyakorlatából. Az NSZK-beli Obergünzburg iskolájával most létesítettünk kapcsolatot. Az előzetes tárgyalások alapján első alkalommal szeptember 29. és október 10. között találkoztak a két iskola tanulói. A gyerekek fogadásánál, a program összeállításánál többféle pedagógiai szempontot kellett már előzetesen figyelembe venni. A német gyerekeket családoknál helyeztük el. Ki kihez kerül? Ki tud-e alakulni természetes szimpátia a gyerekek között? A kapcsolat baráti—közömbös—ellenséges lesz-e? Nem elegendő, hogy a vendéglátó családok szeretőkész fogadó szándéka meglegyen. (Nagyon fontos ez is, hiszen nem lehet pusztán „üzleti”, érdekdalról értelmezni egy ilyen kapcsolatot.)

A „zsákbamacska” párkapcsolatok létrejöttét úgy tudtuk elkerülni, hogy a német gyerekek rövid fényképes levél útján kerestek partnert, a fogadó magyar gyerekek a fénykép, a bemutatkozó szöveg (szülők foglalkozása, hobbi, kedvenc étel stb.)

szerint igyekeztek hozzájuk közelálló gyereket választani. Az előzetes, levél útján történt ismerkedés után került sor a valódi találkozásra. Mindannyian tudjuk, hogy a személyes találkozás — még ilyen előkészítés után is — sok meglepetést tartogat, ilyenkor derül ki a várakozásnak való megfelelés vagy meg nem felelés. Az érkező gyerek számára még nagyobb a kockázat, 10 napig egy számára idegen nyelvi, kulturális közegben kell élnie, s hogy jól érzi-e magát, legfőképp azon múlik, hogyan sikerül baráti kapcsolatot kialakítania a fogadó gyerekekkel, családdal.

Ilyen megfontolásokkal rendeztük meg az első igazán közös programot: az „ismerkedési estet”.

A német gyerekek fentebb vázolt „hátrányos” helyzete és a mi célunknak (ti. a nyelvgyakorlás) megfelelően, az esten német nyelven zajlottak a játékok. A legfontosabbnak a nyitó játékot tartottuk.

25 német gyerek és az őket vendégül látó 25 magyar gyerek vett részt a játékban. Minden német gyerek húzott egy papírra németül felírt szót, a magyarok ugyanezt a szót magyar nyelven. A játékvezető öt téma felmutatásával csoportosította a megfelelő fogalmakat, illetve alakította ki a gyerekekből a csoportokat.

<i>Témák</i>	<i>Fogalmak</i>	
I. Die Schule iskola	Geographie der Lehrer die Direktorin der Schüler die Pause	földrajz tanár igazgatónő tanuló szünet
II. Das Spechzimmer des Arztes orvosi rendelő	der Kranke der Arzt das Rezept die Halsentzündung die Arznei	beteg orvos recept torokgyulladás orvosság
III. Die Gaststätte vendéglő	der Ober die Speisekarte der Gast das Getränk das Service	pincér étlap vendég ital étkezéslet
IV. Der Verkehr közlekedés	der Schaffner der Fahrgast der Bus die Fahrkarte der Polizist	kalauz utas busz jegy rendőr
V. Die Familie család	der Vater die Mutter der Hund die Kinder die Großmutter	apa anya kutya gyerekek nagyamama

A választott témák és szavak egyszerűek. A magyar gyerekeknek a német szó elhangzása után kellett a párját megtalálnia, a német gyerekeknek viszont magyarul kellett a szót kiejteni, addig, amíg a játékvezető tökéletesnek el nem fogadta.

Így öt csoportot alakítottunk ki, minden csoportban 10 gyerek játszhatott tovább. Ezzel a párosító játékkal elértük azt, hogy a gyerekek most már nem elkülönülve (külön német, külön magyar csoportokban) és nem is csak a levelezés során megismert partnerhez kötődtek.

Minden csoporthoz egy-egy tanár csatlakozott. A további feladatok megoldásához már intenzív kommunikációra volt szükség a csoporton belül.

Rajzos feladatként azt kapták, hogy készítsenek egy emblémát, ami kifejezi a csoport nevét, témáját. Ezt követően pedig a témának megfelelő szituációt kellett kitalálniuk és eljátszani. A játékban a csoport minden tagjának szerepe volt. Ekkor már teljes együttműködés alakult ki a csoportok tagjai között. Mindez természetesen német nyelven. A közös feladat, a játék feloldotta az idegenkedést, feloldotta mindkét oldalon a gátlásokat. Megfelelő kellékeket is készítettünk. Minden csoport bemutatta az általa kitalált szituációt sok ötletességgel, humorral, improvizációval.

A kis „produkciók” tartalmi leírását mellőzöm, hiszen ezek varázsa az egyszerűségükben, ismételhetetlenségükben rejlik. A legsikeresebbek azok a jelenetek voltak, amelyekben a gyerekek a saját életüket hozhatták (család, iskola) és a legkevésbé ötletes a vendéglői jelenet volt. A produkciókat a témának megfelelően jutalmaztuk úgy, hogy minden résztvevő kapott egy emlékeztető kis apróságot (pl. pápírszalvétát, gyertyát stb.).

Ezután a bevezető játék után már nem jelentett gondot az est további hangulata, már teljes oldottságban, jókedvűen töltötték el együtt az időt, táncgal, beszélgetéssel.

Az ismerkedési estet követő napokban még sok színes, hasznos programot szerveztünk, ami élményt jelentett mind a vendég, mind a vendéglátó gyerekek számára.

Az együtt eltöltött időt igyekeztünk úgy programozni, hogy tanulóink minél többet profitálhassanak a német gyerekekkel való természetes kapcsolat lehetőségéből (pl. falu bemutatása kis csoportokban, tanórai és tanórán kívüli programok, kirándulás, versenyek). Úgy vélem, hogy ezek pedagógiai sikeréhez jó alapot adott az ismerkedés pedagógiai szempontú szervezése.

DR. VARGÁNÉ STEFFLER ÁGNES
Budapest

Szótárhasználat új szereppel az orosz fakultáción

Az orosz fakultációs órákon a nyelvi tájékozottság elmélyítése a feladat, így a tanár lehetőségei is nagyobbak. Bátran élhet olyan módszerekkel, amelyekre a tanórán a tananyag mennyisége, illetve az osztály összetétele miatt nem kerülhet sor.

Nem a motiváció jelentőségéről szeretnék most szólni, hanem egy érdeklődést felkeltő fakultációs óramozzanatot szeretnék ajánlani nyelvtanár kollégáimnak. Az óra rendhagyó abból a szempontból, hogy nemcsak az orosz nyelv tanítása lenne a célja, hanem e nyelv összehasonlítása valamelyik, az oroszhoz közelálló szláv nyelvvel.

Helyes irányítással elérhetjük, hogy a tanulók még nagyobb érdeklődéssel tanulmányozzák az orosz nyelvet, sőt kedvet kapjanak más szláv nyelv megtanulására is.

Az óra legfontosabb kiindulópontja természetesen az, hogy a tanulók sok orosz szót ismerjenek. Ezért ajánlanám ezt az órát inkább nyolcadikos orosz fakultáción, orosz tagozatos osztályban, vagy akár a gimnáziumi tanítás során.

Most nem nyelvtani szempontból szeretnék összehasonlítást tenni az orosz vagy más szláv nyelvek között. Az összehasonlítást jelen esetben csak a lexikára szűkítem. Az óra kiindulópontja a szógyűjtés, amely más feladatokból ismert a tanulók